

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

TUŠTYBĖS MUGĖ



*Thackeray'us yra proto titanas.
Jo asmenybė ir kūrinio galia
daro didžiulį įspūdį.*

- Charlotte Brontë

IV/TOMAS



OBULYS

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

TUŠTYBĖS MUGĖ



Romanas be herojaus

Iš anglų kalbos vertė
STASYS TOMONIS



XXXVI SKYRIUS



Kaip galima gerai gyventi ir be jokių pajamų

Aš manau, kad šioje mūsų Tuštybės mugėje nėra tokio nepastabaus žmogaus, kuris niekuomet nepagalvotų apie savo pažįstamų žemiškus reikalus, arba tokio gailiaširdžio, kuris nesistebėtų, kaip jo kaimynai Džonsas arba Smitas sugeba sudurti galą su galu. Kad ir kaip gerbiu, pavyzdžiui, Dženkinsų šeimą (pietauju pas juos porą trejetą kartų per sezoną), bet negaliu neprisipažinti, jog, pamatęs juos Parke didelėje atviroje karietoje, augalotų liokajų lydimus, negalėsiu atsistebėti iki pat savo dienų galo. Mat nors aš ir žinau, kad ekipažas nuomotas ir visi Dženkinsų tarnai dirba tik už valgį ir pastogę, vis dėlto šie trys žmonės ir karieta reikalauja mažiausiai šešių šimtų svarų per metus; o kur dar puikūs pietūs, dviejų sūnų išlaikymas Itone, brangi mergaičių guvernanti ir mokytojai, kelionė į užsienį arba Istborną ar Verdingą¹ rudenį, kasmetinis pokylis su vakariene iš Gunterio (kuris, tarp kitko, patiekia daugelį iškilmingų pietų Dženkinsams, o tai labai gerai žinau, nes buvau vieną kartą pakviestas ir aš, kai reikėjo užpildyti tuščią vietą, ir iš karto pastebėjau, jog šiems pietums nė iš tolo negali prilygti paprastos

vaišės, į kurias pakvietimus gauna *kuklesni* Dženkinsų pažįstami). Kas, sakau, kad ir būdamas geraširdiškiausias žmogus pasaulyje, nesistebės, kaip Dženkinsai moka suktis? Kas gi yra Dženkinsas? Mes visi žinome, kad jis – Matų ir antspaudų valdybos įgaliotinis, gaunantis tūkstantį du šimtus svarų algos per metus. Gal jo žmona turi nuosavo turto? Kur tau! Panelė Flint buvo viena iš vienuolikos smulkaus Bakingamšyro dvarininko vaikų. Viskas, ką ji gauna iš savo šeimos – tai kalakutas per Kalėdas, ir už tai ji turi ne sezono metu išlaikyti dvi arba tris seseris, taip pat suteikti pastogę ir valgi broliams, kai atvyksta į sostinę. Kaipgi vis dėlto Dženkinsas subalansuoja savo biudžetą? Aš klausiu, kaip ir kiekvienas draugas turi paklausti: kaipgi jis seniai nepaskelbtas už įstatymo ribų ir kaip jis pernai apskritai sugrįžo (visus nustebindamas) iš Bulonės?

„Aš“ įterptas visai aukštuomenei įsameninti, tai ponias Grandi² kiekvieno gerbiamo skaitytojo būrelyje, ir visi skaitytojai, be abejo, gali nurodyti kelias savo pažįstamų šeimas, gyvenančias nežinia iš ko. Aš nė kiek neabejoju, kad mes visi esame išgėrę ne vieną taureę vyno, susidauždami su vaišingu šeimnininku ir stebėdamiesi, kaip, po velnių, jis sugebėjo už tą vyną sumokėti.

Praslinkus trejiems ar ketveriems metams nuo viešėjimo Paryžiuje, kai Rodonas Krolis su žmona įsikūrė labai mažame jaukiame namelyje Kerzono gatvėje, Meifere, vargu ar būtų atsiradęs nors vienas iš daugelio pas juos pietavusių draugų, kuriam apie juos nebūtų iškilęs minėtas klausimas. Romanistas, kaip jau sakyta, žino viską – ir kadangi aš galiu pranešti publikai, kaip gyveno Krolis ir jo žmona, neturėdami jokių pajamų, tebūnie man leista prašyti laikraščius, pratusius kartoti ištraukas iš įvairiausių dabartinių

leidinių, neperspausdinti nurodomų tikslų duomenų ir skaičiavimų, kuriais aš, pirmasis juos atradęs (ir turėjęs dėl to šiokių tokių išlaidų), galiu teisėtai naudotis.

„Mano sūnau, galėčiau pasakyti, jeigu likimas būtų laiminęs mane ir padovanojęs sūnų, būdamas smalsaus proto ir nuolat bendraudamas su žmogumi, tu gali sužinoti, kaip jis įstengia gyventi dievaižin iš ko. Bet geriausia artimai nebendrauti su šios profesijos džentelmenais ir tenkintis kitų žmonių duomenimis, kaip tu kad darai, naudodamasis logaritmais, nes pačiam juos apskaičiuoti, tikėk manim, kainuos tau per daug brangiai.“

Taigi, neturėdami jokių pajamų, Krolis ir jo žmona laimingai ir smagiai gyveno Paryžiuje maždaug dvejus ar trejus metus, apie kuriuos tegalime labai nedaug papasakoti. Kaip tik tada Rodonas pasitraukė iš gvardijos ir pardavė savo armijos patentą. Kai mes vėl su juo susitinkame, jo ūsai ir pulkininko titulas vizitinėje kortelėje – tai ir visa, kas jam liko iš karinės profesijos.

Jau minėjome, kad Rebeka, vos tik atvykusi į Paryžių, iškilo į labai reikšmingą ir vadovaujančią vietą sostinės visuomenėje ir buvo mielai priimama kai kuriuose žymiausiuose galią atgavusios prancūzų diduomenės namuose. Vyrų iš anglų aukštuomenės, gyvenusių Paryžiuje, taip pat sukosi apie ją, piktindami savo žmonas, negalinčias pakęsti šios *parvenue**. Kelis mėnesius Sen Žermeno priemiesčio³ salonai, kuriuose ji įsitvirtino, ir prabangus naujasis karaliaus dvaras, kur ji buvo labai pagarbiai priimta, žavėjo ir gal truputį svaigino poniją Kroli: iškilusi į tokias aukštybes, ji, ko gero,

* Prasisiekėlės (*pranc.*).

buvo linkusi niekinti kai kuriuos žmones, ypač dorus jaunos karus, su kuriais daugiausia draugavo jos vyras.

Bet pulkininkas liūdnam žiovaudavo tarp hercogienių ir įžymių dvaro damų. Senės, lošiančios ekartė, keldavo tokį triukšmą dėl kiekvienos penkių frankų monetos, jog pulkininkui Kroliui atrodydavo neverta sėstis su jomis prie kortų stalo. Nemokėdamas jų kalbos, jis negalėdavo pajusti, kokie sąmojingi jų pokalbiai. „Ir kas iš to žmonai, – samprotavo jis, – jeigu ji kiekvieną vakarą tūpčioja prieš visą būrį princesių?“ Netrukus jis paliko Rebeką vieną lankyti šiuos pobūvius, o pats vėl ėmėsi paprastesnių užsiėmimų ir pramogų, kurių prasimanydavo su mielais, savo paties pasirinktais draugais.

Teisybę sakant, kai mes sakome apie džentelmeną, kad jis ištaigingai gyvenęs nežinia iš ko, žodžiu „nežinia“ pažymime kažką mums nežinoma; tuo norime pasakyti, kad mums neišku, iš ko minėtasis džentelmenas padengia savo išlaidas. Na, o mūsų bičiulis pulkininkas labai mėgo visokius azartinius žaidimus: tolydžio susidurdamas su kortomis, kauliukais ir biliardo lazda, jis išmoko daug mikliau naudotis šiais įrankiais nei žmonės, kuriems tik atsitiktinai jie pakliūna į rankas. Biliardo lazda panaši į pieštuką, fleitą ar rapyrą: jūs negalite iš karto naudotis tais įnagiais, ir tik gerokai pasilavinęs žmogus, turėdamas įgimtų gabumų, įstengia tobulai juos valdyti. Taigi Krolis, buvęs vien šaunus mėgėjas, pavirto tobulu biliardo meistru. Kaip ir žymaus karo vado, taip ir jo genialumas augo kartu su pavojumi, ir jeigu laimė jam nesišypsodavo per visą žaidimą ir žmonės jau pradėdavo kirsti lažybų prieš jį, jis nepaprastai mitriai ir drąsiai kirsdavo kelis puikius smūgius, kurie pakeisdavo žaidimą, ir jis nugalėdavo apstulbindamas visus – visus,

kurie nežinojo jo metodų. Tie, kurie nebe pirmą kartą matydavo jį lošiantį, bijodavo statyti prieš vyrą, pasižymintį tokiu išradingumu ir tokiu neįveikiamu meistriškumu.

Lygiai taip pat meistriškai jis lošdavo kortomis: nors vakaro pradžioje visuomet pralošdavo, lošdamas taip nerūpestingai ir darydamas tokias klaidas, jog naujokai dažnai neįvertindavo jo gabumų; bet visi pastebėdavo, kad, vieną kartą truputį pralošęs, Krolis pasidarydavo atsargesnis bei energingesnis ir imdavo visai kitaip lošti, be to, būdavo matyti, jog jis žino, kad, vakarui dar nesibaigus, priešininkas bus sudorotas kaip šilta vilna. Ir iš tiesų tik labai nedaugelis galėjo pasigirti, kad jiems kada nors buvo pavykę jį aplošti.

Jam taip dažnai sekdavosi, jog nenuostabu, kad pavyduoliai ir nugalėtieji kai kada piktai atsiliepdavo apie jo pergales. Ir kaip prancūzai kad sako apie hercogą Velingtoną, kuris nepralaimėjo nė vieno mūšio, jog tik laimingai susidėjusios aplinkybės visada jam padėdavusios laimėti – jie netgi manė, kad jis sukčiavęs prie Vaterlo ir tik todėl išlošęs tą paskutinį didįjį kirtį; lygiai taip ir Anglijoje, vyriausioje lošėjų būstinėje, buvo užsimenama, kad, ko gero, pulkininkui Kroliui taip sekasi tik todėl, kad jis lošia negarbingai.

Nors „Fraskatis“ ir „Salonas“ tuo metu Paryžiuje jau buvo atidaryti, bet lošimo manija taip plačiai išplito, kad viešųjų lošimo namų nebeužteko visuotiniam įkarščiui numaldyti, ir privačiuose namuose buvo taip lošiama, lyg nebūtų buvę viešų vietų šiai aistrai patenkinti. Žavių *réunions** vakarais Krolių namuose irgi nebūdavo išsiverčiama be šios pragaištingos pramogos, nors ji gerokai

* Pobūvių (*pranc.*).

erzindavo geraširdę ponią Kroli. Apie savo vyro pomėgį lošti kau-
liukais ji kalbėdavo su didžiausia širdgėla, skųsdavosi visiems, kas
tik ateidavo. Ji maldaudavo jaunuolių niekuomet neimti į rankas
kauliukų, ir kai Grinas iš šaulių pulko pralošė Rodonui krūvą pini-
gų, Rebeka, kaip tarnaitė pasakojo nelaimingajam džentelmenui,
visą naktį išverkė ir net parpuolusi ant kelių prieš vyrą maldavo jo
dovanoti skolą ir sudeginti vekselį. Bet kaipgi jis galėjo tai padary-
ti? Jis pats lygiai tiek pat pralošęs Blekstounui iš husarų pulko ir
grafui Panteriui iš Hanoverio raitininkų. Grinui galima atidėti ter-
miną, bet mokėti... žinoma, jis turi užmokėti. Kalbėti apie skolos
raštelio sudeginimą tiesiog vaikiška.

Ir kiti karininkai, daugiausia jauni, nes apie ponią Kroli daž-
niausiai burdavosi jauni vyrukai, sugrįždavo iš jos pobūvių ištįsu-
siais veidais, visad prakišę kiek nors pinigų prie jos pragaištingo
kortų stalelio. Rebekos namai pradėjo liūdnamai garsėti. Patyrę lošėjai
įspėdavo mažiau patyrusius apie pavojų. Pulkininkas O'Daudas,
tuo metu Paryžiuje buvusio N pulko vadas, įspėjo to paties pulko
leitenantą Šaukščių. *Café de Paris** smarkiai ir triukšmingai susiba-
rė ten pietaujantys pėstininkų pulkininkas su žmona ir pulkinin-
kas Krolis su ponia Kroli. Susikivirčijo abi damos. Ponia O'Daud
spragtelėjo poniai Kroli panosėje ir pavadino jos vyrą „tikru šu-
leriu“. Pulkininkas Krolis iškvietė į dvikovą pulkininką O'Daudą,
Pirties ordino kavalierių. Išgirdęs apie šį ginčą, vyriausiasis vadas
pasišaukė pulkininką Krolį, jau ruošiantį tuos pačius pistoletus,
„kuriais jis nušovė kapitoną Markerį“, ir taip su juo pasikalbėjo,

* „Paryžiaus“ kavinėje (*pranc.*).

kad dvikova neįvyko. Jeigu Rebeka nebūtų puolusi ant kelių prieš generolą Taftą, Krolis būtų buvęs išsiųstas į Angliją. Paskui kelias savaites jis lošė tik su civiliais.

Nors Rodonui sekėsi, Rebeka, gerai viską apgalvojusi, nusprendė, kad jų padėtis netvirta, kad nors jie beveik niekam nemokėjo, jos mažytis kapitalas vieną gražią dieną gali pavirsti nuliu.

– Lošimas, mano brangusis, – sakydavo jinai, – yra geras dalykas kaip priedas prie pajamų, bet ne kaip pačios pajamos. Kurią nors dieną žmonėms gali pabosti lošimas, ir ką mes tada veiksime?

Rodonas jai pritarė. Ir iš tiesų jis pastebėjo, kad džentelmenai, kelis vakarus pasisvečiavę jų namuose, nebenorėdavo su juo lošti ir, nepaisant Rebekos kerų, nebe taip uoliai lankydavosi.

Kad ir kaip lengvai ir maloniai slinko jų gyvenimas Paryžiuje, bet tai buvo vien tuščias laiko gaišinimas ir smagus dykinėjimas; ir Rebeka nusprendė, kad turi susirūpinti Rodono likimu gimtojoje šalyje. Jai reikia gauti jam vietą arba paskyrimą tėvynėje ar kolonijose, ir ji ryžosi keliauti į Angliją, kai tik jai bus praskintas kelias. Pirmiausia ji privertė Krolį parduoti gvardijos patentą ir išeiti į atsargą su puse pensijos. Generolo Tafto adjutantu jis jau anksčiau paliovė buvęs. Rebeka visuose susibūrimuose juokėsi iš to karininko ir jo peruko (kurį jis užsivožė atvykęs į Paryžių), korse-to, dirbtinių dantų, iš jo pretenzijų garsėti širdžių ėdiku ir kvailos tuštybės, verčiančios manyti, kad nė viena sutikta moteris negalinti prieš jį atsilaikyti. Dabar generolas visą savo dėmesį – gėlių puokštes, pietus restoranuose, ložes operoje ir blizgučius – nukreipė į poniją Brent, komisaro Brento žmoną su nukarusiais antakiais. Vargšėlė ponia Taft nebuvo laimingesnė negu anksčiau ir vis taip

pat leido ilgus vakarus viena su dukromis, žinodama, kad jos generalas, išsikvėpinęs ir susiraitęs plaukus, išvažiavo stypsoti visą spektaklį už ponios Brent kėdės. Beki, žinoma, jo vietoje susirado visą tuziną gerbėjų ir savo sąmoju galėjo sutriuškinti varžovę. Bet, kaip mes jau sakėme, jai pradėjo įkyrėti toks tingus diduomenės gyvenimas: ložės operoje ir pietūs restoranuose įgriso; iš gėlių puokščių nesusikursi atsargų ateičiai, o iš blizgučių, mezginiuotų nosinaičių ir odinių pirštinių nepragyvensi. Rebeka jautė, kad tie malonumai yra tušti, ir troško esmingesnių gėrybių.

Kaip tik tuo metu atėjo žinia, kuri pasklido tarp gausių, pulkininko kreditorių Paryžiuje ir buvo jiems labai maloni: panelė Kroli, turtingoji teta, iš kurios jis laukė milžiniško palikimo, gulėjo mirties patale; pulkininkas turi skubėti pas mirštančiąją. Ponia Kroli su kūdikiu pasiliks, kol jis atvyks jų pasiimti. Rodonas patraukė į Kalė ir laimingai ten nuvyko. Galima buvo manyti, kad iš čia jis leisīs į Doverį, bet pulkininkas sėdo į Diunkerko diližaną ir nukeliavo į Briuselį, kurį jau nuo seno buvo labai pamėgęs. Mat Rodonas turėjo daugiau skolų Londone negu Paryžiuje, ir jam labiau patiko šis ramus nedidelis belgų miestas negu abi kur kas triukšmingesnės sostinės.

Teta mirė. Ponia Kroli užsisakė sau ir mažajam Rodonui didžiausio gedulo drabužius. Pulkininkas dabar buvo labai užsiėmęs, tvarkė palikimo reikalus. Jie dabar galėjo išsinuomoti kambarius pirmame viešbučio aukšte, o ne mažytėje mansardoje, kur gyveno iki šiol. Ponia Kroli aptarė su viešbučio šeimininku naujas draperijas, draugiškai pasiginčijo dėl kilimų ir galutinai susitarė dėl visko, išskyrus sąskaitą. Ji iškeliavo viena viešbučio karietų; su ja išvyko

prancūzė *bonne** ir sūnus; šaunusis šeimininkas ir šeimininkė atsi-sveikindami šypsojosi prie vartų. Generolas Taftas įsiuto išgirdęs, kad Rebeka išvažiavo, o ponias Brent įsiuto dėl to, kad jis įsiuto; leitenantas Šaukščius buvo sužeistas į pačią širdį, o šeimininkas pa-ruošė geriausius kambarius laukdamas, kol sugrįš žavioji moterėlė ir jos vyras. Jis kuo rūpestingiausiai saugojo lagaminus, kuriuos ji paliko globoti. Ponia Kroli prašė žiūrėti juos kaip savo akį. Tačiau po kiek laiko juos atidarius nerasta nieko itin vertinga.

Bet prieš vykdama pas savo vyrą į Belgijos sostinę, ponias Kroli atliko ekspediciją į Angliją, sūnelį palikusi žemyne, globojamą prancūzės tarnaitės.

Rebekos ir mažojo Rodono persiskyrimas nebuvo labai skausmingas nei vienai, nei kitai pusei. Teisybę sakant, ji ne per daug rūpinosi jaunuuoju džentelmenu nuo pat jo gimimo dienos. Laikydama mielo prancūzių motinų papročio, ponias Kroli atidavė kūdikį žindyvei viename Paryžiaus apylinkių kaime, kur mažasis Rodonas gana laimingai praleido pirmuosius mėnesius tarp gausių įbrolių, lakstančių su medinėmis klumpaitėmis. Jo tėvas dažnai atjodavo jo aplankyti, ir vyresniojo Rodono tėviška širdis smarkiai plakdavo iš džiaugsmo, matant, kaip raudonskruostis ir murzinas jo sūnus, laimingai ir linksmi krykštaudamas, kepa purvo bandeles prižiūrimas savo auklės, sodininko žmonos.

Rebeka ne per daug tesirūpino aplankyti savo sūnų ir įpėdinį. Sykį jis sugadino jos naują tamsiai pilką mantiją. Jis labiau mėgo savo auklės mylavimus nei mamytės, ir kai pagaliau jam teko palikti linksmąją auklę ir beveik motiną, berniukas kelias valandas

* Auklė (*pranc.*).

garsiai raudojo. Nurimo tik tada, kai motina pažadėjo, kad jis grįšias pas auklę kitą dieną; ir pačiai auklei, kuriai turbūt taip pat sunku buvo skirtis, pasakė, kad vaikas tuojau pat pas ją grįš, ir ji kurį laiką nekantriai jo laukė.

Tiesą sakant, mūsų bičiuliai, galima sakyti, buvo vieni pirmųjų tos daugybės įžūlių anglų avantiūristų, kurie vėliau užplūdo žemyną, apgaudinėdami lengvatikius visose Europos sostinėse. Anomis laimingomis 1817–1818 m. dienomis žmonės labai vertino britų turtus ir garbingumą. Tada, kaip man teko girdėti, jie dar nebuvo išmokę taip atkakliai derėtis pirkdami kaip dabar. Didieji Europos miestai dar nebuvo atsivėrę mūsų apsikriesiems sukčiams. Šiuo metu vargu ar atsirastų koks miestas Italijoje ar Prancūzijoje, kur jūs nepamatytumėte kilmingų mūsų tautiečių, tokios nerūpestingos ir išdidžios laikysenos ir taip įžūliai besielgiančių, kaip mes kad esame pratę visur daryti: apgaudinėti viešbučių šeimininkus, patikliams bankininkams kaišioti suklastotus čekius, iš karietų dirbėjų grobti ekipažus, iš auksakalių – brangius papuošalus, iš lengvapėdžių keleivių – pinigų prie kortų stalelio ir net knygas iš viešųjų bibliotekų, tačiau prieš trisdešimt metų užteko būti *Milor Anglais**, keliaujančiu nuosava karieta, ir jūs galėdavote gauti kreditą kur tik panorėjęs, džentelmenai neapgaudinėdavo, bet patys būdavo apgaudinėjami.

Šeimininkas to viešbučio, kuriame gyveno Kroliai, būdami Paryžiuje, savo nuostolius pastebėjo tik po kelių savaičių, kai ponias Marabu, modistė, keletą kartų aplankė ji su savo sąskaitėle už daiktus, kuriuos ji parūpino poniai Kroli; kai ponas Didlo iš Bul

* Anglų milordu (*pranc.*).

d'Or Palė Rojalyje daugybę kartų pasiteiravo, ar jau sugrįžusi *cette char-mante** miledi, pirkusi iš jo laikrodėlių ir apyrankių. Paaškę-
jo, kad net vargšei sodininko žmonai, maitinusiai miledi kūdikį,
tik pirmus šešis mėnesius buvo mokama už pieną ir motiniškus
mylavimus, kurių ji taip gausiai teikė linksmam ir sveikam maža-
jam Rodonui. Taip, net žindyvei nebuvo sumokėta. Kroliai taip
skubėjo, kad neįstengė prisiminti šios menkutės skolos. O viešbu-
čio šeimininkas iki pat grabo lentos kaip įmanydamas keikė visą
anglų tautą. Jis teiraudavosi visų pakeleivių, ar jie nepažįstą tokio
pulkininko lordo Krolio – *avec sa femme – une petite dame, très spirituelle***.

– *Ah, Monsieur!* – pridurdavo jis. – *Ils m'ont affreusement volé****.

Graudu būdavo klausytis, kaip jis skundžiasi dėl savo nelaimės.

Rebeka važiavo į Londoną, norėdama kaip nors susitarti su
gausiais vyro kreditoriais, pasiūlyti jiems po devynis pensus arba
šilingą nuo svoro ir sudaryti sąlygas jam grįžti į tėvynę. Mums ne-
dera aprašinėti tų žygių, kurių ji griebėsi nepaprastai sunkiai de-
rėdamasi. Prikišamai parodžiusi kreditoriams, jog suma, kurią ji
įgaliota jiems pasiūlyti, yra visas jos vyro grynasis kapitalas, ir įti-
kinusi juos, kad pulkininkas Krolis verčiau visam laikui pasiliksis
žemyne negu grįšias į tėvynę neatlyginęs skolų, taip pat išaiškinu-
si, kad jis neturįs galimybės gauti pinigų iš jokių kitų šaltinių ir
kad jiems nesą ko tikėtis geresnių sąlygų negu tos, kurias ji buvo

* Ši žavi (*pranc.*).

** Su savo žmona, labai sąmojinga dama (*pranc.*).

*** Ak pone, jie mane siaubingai apvogė! (*Pranc.*)

įgaliota pasiūlyti, Rebeka pasiekė, kad visi pulkininko kreditoriai vienu balsu pritarė jos siūlymams, ir ji už pusantro tūkstančio svarų išpirkto daugiau negu dešimt kartų didesnę skolą.

Sudarydama šį sandėrį ponია Kroli nesikreipė į jokią teisininką. Viskas buvo taip paprasta: norite – imkite, nenorite – neimkite, kaip ji teisingai pastebėjo, ir ji privertė kreditorių advokatus pačius viską sutvarkyti. Ir ponas Luisas, pono Deividso iš Raudonojo liūto aikštės atstovas, ir ponas Mosas, veikias pono Menesio iš Kersitorio gatvės vardu (tai buvo pagrindiniai pulkininko kreditoriai), apibėrė komplimentais jo žmoną, pagyrė, kad ji taip puikiai sutvarkiusi visus reikalus, joks profesionalas jai neprilygtų.

Rebeka labai kukliai priėmė jų sveikinimus, užsakė butelį chereso su keksu ir pavaišino savo priešų įgaliotinius mažame tamsiame kambarėlyje, kur ji gyveno tvarkydama šiuos reikalus; išsiskirdama nuoširdžiai paspaudė jiems ranką ir grįžo tiesiai į žemyną pas vyrą bei sūnų, ir pranešė pirmajam linksmą žinią, kad dabar jis jau visai laisvas. O pastarąjį, motinai išvykus, *mademoiselle* Ženevjeva, tarnaitė prancūzė, buvo gerokai apleidusi; mat jaunoji moteris susižavėjo Kalė įgulos kareiviu ir to *militaire** draugijoje pamiršo savo globotinį. Mažasis Rodonas vos neprigėrė prie Kalė paplūdimio, kur išsiblaškiusi Ženevjeva jį paliko ir pametė.

Taigi pulkininkas ir ponია Kroli parvyko į Londoną ir Kerzono gatvėje Meifere iš tiesų parodė gabumus, kurie reikalingi žmonėms, norintiems gyventi anksčiau minėtu būdu.

* Kario (*pranc.*).

XXXVII SKYRIUS



Pirmesniojo tėsiny

Visų pirma, ir tai be galo svarbu, turime aprašyti, kaip galima išsinuomoti namus, nemokant jokios nuomos. Yra rūmų, kurie išnuomojami be baldų, ir tada, jei tik jūs turite kreditą pas poną Džilousą ar poną Bentingą, galite tuos namus puikiai pagal savo skonį išpuošti ir apstatyti; taip pat yra namų, kurie išnuomojami su baldais – daugeliui nuomininkų taip daug paprasčiau ir patogiau. Kaip tik šitokį namą pageidavo išsinuomoti Krolis su žmona.

Kol dar panelės Kroli namai ir rūšys Park Leine nebuvo patekę į Baulso rankas, šios damos ekonomu buvo toks Reglsas. Jis gimė Karalienės Krolio dvare ir buvo jaunesnysis sodininko sūnus. Dėl gero elgesio, orios laikysenos, gražios išvaizdos ir dailių blauzdų Reglsas iš virtuvės, kur šveisdavo peilius, pakilo iki karietos pakojo, o nuo karietos pakojo – iki podėlio. Daugelį metų vedęs visą panelės Kroli ūkį, kur gavo gerą algą, turėjo gražių papildomų pajamų ir puikią progą taupyti, Reglsas pranešė, kad jis ketinąs sudaryti vedybų sutartį su buvusią panelės Kroli virėja, kuri susidėjo gražaus pinigėlio iš skalbinių kočiojimo ir mažos daržovių parduotuvėlės

kaimynystėje. Teisybę sakant, šios apeigos slapčia buvo atliktos prieš kelerius metus; tačiau panelė Kroli apie Reglso vedybas sužinojo tik iš septynerių metų berniuko ir metais vyresnės mergaitės, kurie, nuolat sukinėdamiesi virtuvėje, atkreipė Brigs dėmesį.

Tada Reglsas pasitraukė iš pareigų ir ėmėsi vadovauti daržovių parduotuvėlei. Prie daržovių jis dar pridėjo pieną, grietinę, kiaušinius bei kaimišką kiaulieną – taigi pasitenkino paprasčiausiais kaimo produktais, o kiti buvusieji ekonomai pardavinėdavo smuklėse degtinę. Jis buvo užmezgęs glaudžius ryšius su kaimynų ekonomais ir turėjo jaukų salonėlį, kur juodu su ponija Regis primdavo šią broliją, todėl daugelis iš jos pirkdavo pas Reglsą pieną, grietinę bei kiaušinius, ir jo pelnas augo kiekvienais metais. Metai po metų jis tyliai ir kukliai krovė pinigus, ir kai pagaliau iš varžytinių buvo parduodama jauki ir gražiai įrengta viengungio buveinė Kerzono gatvėje Nr. 201, Meifere, apstatyta brangiais ir patogiais geriausių meistrų darbo baldais, kur anksčiau gyveno į užsienį išvykęs garbingasis Frederikas Djuseisas – kas gi kitas, jei ne Čarlzas Reglsas įgijo nuomos teisę ir baldus? Truputį pinigų jis, teisybę sakant, pasiskolino, ir už gana didelius procentus, iš vieno bičiulio ekonomo, bet didžiąją dalį paklojo iš savo kišenės, ir ponija Regis labai didžiuodamasi eidavo gulti į raižyto raudonmedžio lovą su šilkinėmis užuolaidomis, priešais kurią stovėjo milžiniškas sieninis veidrodis ir tokia didelė spinta, kad joje būtų galėję tilpti ir ji pati, ir Reglsas, ir visi jų vaikai.

Žinoma, jie nesiruošė nuolatos gyventi tokiame puikiam bute. Reglsas nusipirko tuos namus, kad galėtų pats išnuomoti. Kai tik atsirado nuomininkas, jie vėl pasitraukė į daržovių parduotuvę.

Bet jam būdavo labai smagu, išėjus iš parduotuvės, vaikščioti Kerzono gatve ir grožėtis savo namais – nuosavais namais – su snapučiais languose ir raižytu bronziniu belstuku. Jeigu tik Reglsas būtų panorėjęs, būtų galėjęs sužinoti viską, ką jo nuomininkai veikia ir ką valgo pietų.

Jis buvo geras žmogus, geras ir laimingas. Namai jam davė tokią gražų metinį pelną, kad jis nusprendė leisti savo vaikus į geras mokyklas, ir todėl, nepaisydamas išlaidų, pasiuntė Čarlzą į daktaro Rykštės pensioną Šugerkein Lodže, o mažąją Matildą – į panelės Pekover Lorentainem Hauzą Klefeme.

Reglsas mylėjo ir net garbino Krolių šeimą kaip visos jo gerovės šaltinį. Parduotuvės galiniame kambarėlyje jis turėjo pasikabinęs iš popieriaus iškirtą savo ponios siluetą ir jos pačios tušu nupieštą paveikslą, vaizduojantį Karalienės Krolio vartų sargo namelį, o vieningas priedas, kuriuo jis papildė Kerzono gatvės namų puošmenas, buvo graviūra – Karalienės Krolio Hampšyre, baroneto sero Volpolo Krolio rezidencija: baronetas sėdi paaukuotoje karietoje, kurią traukia šešetas baltų žirgų, bėgančių palei ežerą, kur plaukioja gulbės ir irstosi kelios damos su krinoliniais ir muzikantai su vėliavomis bei perukais. Iš tiesų Reglsas manė, kad visame pasaulyje nėra kitų tokių puikių rūmų ir tokios kilmingos šeimos.

Likimas taip lėmė, kad, Rodonui ir jo žmonai sugrįžus į Londoną, Reglso namai Kerzono gatvėje buvo laisvi. Pulkininkas gerai pažino ir namus, ir jų savininką; pastarasis nuolatos palaikė ryšius su Krolių šeima: padėdavo Baulsui, kai panelė Kroli priiminėdavo savo draugus. Ir senis ne tik išnuomojo namus pulkininkui, bet ir eidavo ekonomo pareigas, kai pastarasis priimdavo svečius.